

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-381/23–1

Sprawa C-381/23 [Geterfer]ⁱ

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

19 czerwca 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Amtsgericht Mönchengladbach-Rheydt (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

19 czerwca 2023 r.

Strona powodowa:

ZO

Strona pozwana:

JS

[...]

Amtsgericht Mönchengladbach-Rheydt (sąd rejonowy w Mönchengladbach-Rheydt)

Familiengericht (sąd rodzinny)

Postanowienie

W sprawie rodzinnej

1. ZO, [...] Mönchengladbach,

powódka,

ⁱ Niniejsza sprawa została oznaczona fikcyjnym nazwiskiem, które nie odpowiada rzeczywistemu nazwisku strony postępowania.

[...]

przeciwko

2. JS, [...] Belgia,

pozwana,

[...]

Amtsgericht Mönchengladbach-Rheydt (sąd rejonowy w Mönchengladbach-Rheydt) wydał

w dniu 19 czerwca 2023 r.

[...]

następujące postanowienie:

Postanowienie odsyłające z dnia 9 marca 2023 r. zostaje zmienione w następujący sposób:

Sprawa zostaje skierowana do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w celu wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE w kwestii, czy występuje już zawisłość sprawy w innym postępowaniu o tym samym przedmiocie zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r., jeżeli w Belgii jest prowadzone postępowanie w sprawie alimentów między ojcem dziecka a matką dziecka, podczas gdy w Niemczech zostaje później wszczęte postępowanie w sprawie alimentów przez dziecko, które w międzyczasie osiągnęło pełnoletność – przeciwko matce tego dziecka.

Stan faktyczny:

Ojciec dziecka i pozwana byli małżeństwem. Małżeństwo zakończyło się rozwodem w dniu 29 listopada 2010 r.

Z tego małżeństwa urodziła się w dniu 29 listopada 2001 r. powódka.

Z małżeństwa tego urodził się w dniu 5 maja 2000 r. jeszcze jeden syn.

Po rozwodzie dzieci najpierw mieszkały z matką dzieci w Belgii.

Powódka i jej brat są zameldowani u ojca dzieci pod jego adresem oraz u matki w [...] Belgii. W rzeczywistości powódka w ciągu tygodnia przebywa w [...] szkole z internatem.

Brat powódki mieszka od kwietnia 2019 r. cały czas z pozwaną, a wcześniej również mieszkał w internacie.

Wyrokiem 7. izby orzekającej Familiengericht, Gericht Erster Instanz Eupen (sądu rodzinnego, sądu pierwszej instancji w Eupen) z dnia 17 grudnia 2014 r. [...], ojciec dzieci został zobowiązany do płacenia matce dzieci alimentów w wysokości 358 EUR miesięcznie na każde dziecko.

Wyrokiem 7. izby orzekającej Familiengericht, Gericht Erster Instanz Eupen (sądu rodzinnego, sądu pierwszej instancji w Eupen) z dnia 31 sierpnia 2017 r. [...], ojcu dziecka przyznano prawo do tego, by powódka i jej brat mieszkali głównie z nim.

Postępowanie w sprawie alimentów na dziecko (wszczęte przez pozwaną przeciwko ojcu dziecka) toczy się przed Gericht Erster Instanz Eupen (sądem pierwszej instancji w Eupen) pod sygnaturą 362/14. Zostało ono zawieszone w lecie 2018 r. i wznowione przez pozwaną pismem z dnia 17 sierpnia 2021 r.

Powódka twierdzi, że przebywa z ojcem głównie podczas wakacji szkolnych i w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Zaprzecza, by miała jakikolwiek kontakt z matką.

Powódka wnosi w drodze powództwa o świadczenie w wielkości jeszcze nieoznaczonej

o zobowiązanie pozwanej,

1. do udzielenia informacji o dochodach i majątku pozwanej w okresie od listopada 2017 r. do października 2018 r. oraz do przedłożenia następujących dokumentów na poparcie tych informacji:

- zeznań podatkowych wraz ze wszystkimi załącznikami za lata 2015, 2016 i 2017 oraz decyzji dotyczących podatku dochodowego za lata 2015, 2016 i 2017 wraz z ewentualnymi notami korygującymi

W przypadku dochodów z pracy najemnej:

- zaświadczeń o zarobkach za okres od listopada 2017 r. do października 2018 r.

W przypadku dochodów z najmu i dzierżawy:

- księgi przychodów i rozchodów za lata 2015, 2016 i 2017

W przypadku dochodów kapitałowych:

- odpowiednich zaświadczeń bankowych za lata 2015, 2016 i 2017

W przypadku otrzymywania świadczeń socjalnych:

- aktualnej decyzji o przyznaniu świadczeń

2. w drugim etapie, do złożenia oświadczenia – ewentualnie pod przysięgą – co do prawdziwości i kompletności udzielonych informacji

3. w trzecim etapie, do zapłaty na rzecz powódki – w kwotach, które pozostają jeszcze do określenia – zaległych alimentów za okres od listopada 2017 r. do dnia zawisłości sporu oraz bieżących alimentów od dnia zawisłości sporu.

Pozwana wnioskuje

o oddalenie żądań powódki.

Pozwana jest zdania, że Amtsgericht – Familiengericht – Mönchengladbach-Rheydt (sąd rejonowy – sąd rodzinny – Mönchengladbach-Rheydt) nie ma ani jurysdykcji krajowej, ani właściwości miejscowej.

Powódka mieszka w szkole z internatem, a w weekendy przebywa u przyjaciółek. Jeszcze około rok temu regularnie spędzała z pozwaną co drugi weekend w Belgii. Ponadto występuje zawisłość innego postępowania, a zatem powództwo powódki jest niedopuszczalne.

Sąd oddalił powództwo w całości postanowieniem z dnia 3 listopada 2021 r., uzasadniając to tym, że w Belgii zawisłe jest inne postępowanie w sprawie alimentów na rzecz dziecka. W tym względzie przedmiot sporu jest również identyczny. Prawo niemieckie dzieli wprawdzie prawo do alimentów na roszczenie o alimenty dla małoletnich i alimenty dla pełnoletnich, jednak w niniejszym postępowaniu powódka dochodzi obu tych roszczeń.

Zgodnie z art. 203 § 1 belgijskiego kodeksu cywilnego (zwanego dalej „kc”) rodzice mają obowiązek utrzymywać swoje dzieci do czasu ukończenia przez nie nauki, nawet po osiągnięciu pełnoletności w wieku 18 lat (art. 388 kc). Bez uszczerbku dla praw dziecka, rodzice mają wzajemny obowiązek przyczyniania się do utrzymania dziecka (art. 203 bis kc).

Chociaż strony obu postępowań (w niniejszym postępowaniu: dorosłe dziecko / w Belgii: ojciec dziecka) nie są identyczne, to jednak chodzi o identyczny przedmiot sporu, więc istnieje ryzyko wydania sprzecznych rozstrzygnięć.

Powódka złożyła – pismem z dnia 30 listopada 2021 r. – środek odwoławczy od powyższego orzeczenia.

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2022 r. Oberlandesgericht Düsseldorf (wyższy sąd krajowy w Düsseldorfie, zwany dalej „OLG Düsseldorf”) uchylił orzeczenie sądu odsyłającego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia przez ten sąd.

Uzasadnił to tym, że niniejsze postępowanie i postępowanie w Belgii nie dotyczą tego samego przedmiotu sporu.

Mające znaczenie przepisy:

Przepisy krajowe: § 261 ZPO (niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego) (zawisłość sprawy)

- (1) Wniesienie powództwa powoduje zawisłość sprawy.
- (2) Zawisłość roszczenia podniesionego dopiero w toku postępowania powstaje z chwilą przedstawienia tego roszczenia na rozprawie lub doręczenia pisma procesowego odpowiadającego wymogom § 253 ust. 2 pkt 2.

(3) Zawisłość sprawy ma następujące skutki:

- **1. w trakcie zawisłości sprawy nie może ona zostać wniesiona przez żadną ze stron w innym postępowaniu;**
- 2. na właściwość sądu rozpatrującego spór nie ma wpływu zmiana okoliczności, które ją uzasadniały.

Przepisy europejskie

Artykuł 12 rozporządzenia (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. (zawisłość sprawy)

- (1) Jeżeli przed sądami różnych państw członkowskich zawisły sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, przed którym wytoczono powództwo później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, przed którym najpierw wytoczono powództwo.
- (2) Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, przed którym najpierw wytoczono powództwo, sąd, przed którym wytoczono powództwo później, stwierdza brak swojej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Uzasadnienie odesłania prejudycjalnego:

Sprawa została skierowana do Trybunału w celu rozstrzygnięcia zgodnie z art. 267 akapit drugi TFUE z następujących względów:

Kwestia, czy występuje zawisłość innego postępowania, jest istotna dla rozstrzygnięcia sporu, ponieważ jeśli występuje taka zawisłość, powództwo o alimenty w niniejszym postępowaniu mogłoby zostać bezpośrednio odrzucone bez zawieszenia postępowania – na podstawie art. 12 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r.

Rozporządzenie (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. ma zastosowanie do niniejszego postępowania.

Zgodnie z jego art. 1 rozporządzenie to ma zastosowanie do zobowiązań alimentacyjnych wynikających ze stosunku rodzinnego, pokrewieństwa,

małżeństwa lub powinowactwa. Niniejsza sprawa dotyczy roszczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka dochodzonych od matki dziecka przez powódkę, która w międzyczasie osiągnęła pełnoletniość, a wcześniej za pośrednictwem ojca dziecka w okresie małoletniości powódki.

Zgodnie z art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (rozporządzenia WE nr 4/2009), państwo członkowskie, w którym wierzyciel (tutaj powódka) ma zwykle miejsce pobytu, jest alternatywnie właściwe na mocy lit. b) tego artykułu. Prawdopodobnie będą to Niemcy ze względu na pobyt w szkole z internatem, nawet jeśli powódka od czasu do czasu przebywa również w Belgii, co jest kwestionowane.

Jeżeli zgodnie z art. 12 tego rozporządzenia przed sądami różnych państw członkowskich zawisły sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, przed który wytoczono powództwo później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo.

Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo, sąd, przed który wytoczono powództwo później, stwierdza brak swojej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

Sąd odsyłający jest zdania, że orzeczenie OLG Düsseldorf jest sprzeczne z prawem Unii. W niniejszej sprawie chodzi o kwestię zawisłości innego postępowania, o której mowa w art. 12 rozporządzenia (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. Zdaniem tego sądu strony postępowania belgijskiego i postępowania w niniejszej sprawie są w tym wypadku jednak identyczne. Zgodnie z art. 12 role stron w poszczególnych postępowaniach są w tym aspekcie nieistotne. Trybunał uznaje dwie różne osoby za „tę samą stronę”, jeżeli ich interesy są zbieżne w takim stopniu, że wyrok wydany przeciwko jednej z nich miałby skutek prawny wobec drugiej (wyrok Trybunału C-351/96 Drouot, Rec. 98 I-3075, pkt 19). Gdyby orzecznictwo Trybunału dotyczące Konwencji brukselskiej z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych zastosować do rozporządzenia WE nr 4/2009, należałoby przyjąć tożsamość stron w postępowaniu o alimenty na rzecz dziecka także wtedy, gdy w jednym postępowaniu stroną nie jest samo dziecko, ale gdy rodzic jako przedstawiciel ustawowy dochodzi alimentów na rzecz dziecka, o ile wyrok ma również skutek dla dziecka i przeciwko niemu [...] [odesłanie do literatury]. W ocenie sądu odsyłającego tak właśnie jest w niniejszej sprawie.

W ocenie sądu odsyłającego przedmiot roszczenia jest też tożsamy. Powództwo o świadczenie alimentacyjne i powództwo o świadczenie w wielkości jeszcze nieoznaczonej mające na celu zapłatę alimentów mają w istocie ten sam przedmiot [...] [odniesienie do literatury].

Pouczenie o środkach odwoławczych:

Od tego postanowienia nie przysługuje środek odwoławczy.

[...]

DOKUMENT ROBOCZY